

Alexandru Antik Sándor

Víziók a sötétben

Megnyitó: május 20., 18:00 óra

Kiállítás: 2016. május 21. – június 26.

Kurátor: Székely Sebestyén György, a Z Angles Gallery kezdeményezője

Kiállítás felelős: Alexandra Sârbu

Kolozsvári Művészeti Múzeum (Bánffy-palota), Főtér 30. szám

Nyitvatartás: szerda – vasárnap, 10:00 – 17:00.

Az esemény a Z Angles Gallery kiállítási programjának része.

Művészet a múzeum pincéjében

Antik Sándor (sz. 1950, Szászrégen, Kolozsváron él és alkot) kiemelkedő személyisége a romániai művészet azon második generációjának, amelynek képviselői a kommunizmus éveiben, főleg az 1970-es évek végétől kezdődően a művészet konceptuális és folyamatszerű megközelítése felé mozdultak el, megkérdőjelezve a műtárgy és a szerző státusát.

Tevékenysége számos műfajt és közeget ölel át, a porcelánból készült „tárgyhipotézisektől”, az installációkon, body art gyakorlatokon, akciókon és performance-okon keresztül az összetett intermédia és multimédia eseményekig. Távolról felismerhető sajátossága Antik művészetének az új művészeti eszközök és médiumok iránti csodálata és kísérletező kedve.

Pályájának kezdete szorosan összefügg azzal a kreatív és energikus művészeti légkörrel, amelyet Ana Lupaş és Mircea Spătaru alakítottak ki a kolozsvári *Ion Andreescu* Képzőművészeti Intézet Kerámia szakán, jelentősen hozzájárulva ahhoz, hogy a náluk csupán néhány évvel fiatalabb diákjaik alapozták meg azt a második nemzedéket, amely egyaránt kötődött a neoavantgárdhoz és a posztmodernhez.

A jelenlegi kiállítás a Kolozsvári Művészeti Múzeum épületének, a Bánffy-palotának látványos pincehelyiségeit vonja be a kiállítási forgalomba. A hely

kiválasztását két jelentős tényező határozta meg. Antik Sándor több alkalommal is pincehelyiségekben hozta létre installációit és akcióit. Ezeknek a helyiségeknek a hangulata és jelentésrétegei beleépültek vagy finoman rezonáltak Antik Sándor művészi mondanivalóival.

Másrészt a földalatti terek (pincék, üregek) a művész és a művészet különböző történelmi korokban játszott szerepét sugallják. A Ceaușescu-korszak utolsó évtizedében, egészen pontosan 1986-ban Antik a Nagyszebeni Patikatörténeti Múzeum pincéjében létrehozta *Az álom nem halt meg* című akciót. Ezt a drámai, „véres” akciót (amelyben a művész marhabeleket is használt), a Szekuritáté embere félbeszakította, még mielőtt a művész a pince falára benzinlámpával beégette volna *Az álom nem halt meg* mondatot. A cenzúra által megszakított akció a romániai művészi bátorság legendás momentumává vált, egy ideológia által lebénított, félelem és szegénység uralta társadalomban.

Az 1989-es események után is, Antik új kifejezési eszközök felhasználásával foglalkozott, azonban egy radikálisan megváltozott kontextusban és művészeti szcénán. A performance és az újmédia jelentős képviselőjeként számos hazai és külföldi eseményen részt vett. Mindazonáltal, megőrizte művészetének alternatív szellemiségét, élesen megkérdőjelezve a mindenkori hatalmat, és kitartóan szorgalmazta a művészet, társadalom és nevelés kapcsolatának erősítését.

A kiállítás a régebbi művek jelenléte ellenére nem egy retrospektív tárlat. Konceptiója összhangban áll a művész azon gyakorlatával, hogy régebbi vízióit újrahasznosítsa, ami lehetőséget teremt arra, hogy javítsa, fejlessze, vagy akár újraalkossa az egyes műveket, ismételten bizonyítva a művészi gondolat elsőbbségét a formával szemben.

Így, az *Egy családi diszkusszió makettje* egy 2001-es installáció újragondolása, amely saját negatívjává alakul át. A *Zambacalamba Net* videoinstalláció alapja egy szintén korábban, a 2001-es Velencei Biennálén bemutatott animáció, amely a kiállító térrel kapcsolatban egy helyspecifikus installációt alkot. A *Kellék* szimbolikusan arra a (mű)bőrre utal, amelyet Antik az 1996-os *A bőr*

levedlése performance alkalmával „vedlett le”.

A kiállított munkák közös nevezője a hagyományos esztétika és a műtárgy fogalmával elégedetlen művész vágya arra, hogy a művészet primordiális, már-már mágikus élményt adjon. Az új műfajokban majd, az új médiumokban fedezte fel annak lehetőségét, hogy a művészet ismét közvetlen, erőteljes hatást ébresszen a nézőben, résztvevőben, aki azáltal már nem passzív nézője egy műalkotásnak, hanem aktív szereplője egy érzelmi-értelmi folyamatnak.

Az embrionális formák (*Mikroesemény*, 1997) a születés közeli artikulálatlan, állati tapasztalások világához kapcsolódik, míg a Zambacalamba Net – a barlangszerű tér falára vetülve – a tűz körüli törzsi táncok primordiális élményeihez visznek közel a technika eszközein keresztül. A street art jegyeit magán viselő *Kannibalizmus* (1989–1990) sorozat darabjai is elemi, ősi erőt sugallnak.

A mindennapok privát intimitása és a halál/feltámadás előtti univerzális csupaszágunk közötti ellentét kibontakozására készítette Antikot egy középkori kódex feltámadás-jelenetének megtekintése, amely alapján egy családi akciót valósított meg (*Egy családi diszkusszió makettje*).

A 2016-os *Voyeur* multimédia installáció mindennapi képekkel dolgozik. Ezek a képek „sötétben megjelenő látomásokként” mutatkoznak meg, az idő és az elmúlás, valamint a túlvilág ígéretének metaforáiként.

A *Víziók a sötétben* című kiállítás szándéka, hogy feloldja a feszültséget a muzeális besorolásnak ellenálló lázadó szellemiségű életmű és a megérdemelt intézményi elismerés között. Úgy törekedünk válaszolni erre a kihívásra, hogy a művészt metaforikusan egy művészeti múzeum „sötét” pincéjébe „számúztuk”.

Ez a „számúzetés” kiemeli és megőrzi Antik üzenetét: a művészetnek gondolatébresztőnek kell lennie, nem kell kíméletesnek lennie sem a hatalommal, sem a nézőkkel, de még magával a művésszel sem. Amennyiben mi magunk is önként vállalunk egy ilyen számúzést, annak gyümölcsként a tudattalan sötétjéből olyan víziók mutatkozhatnak meg, amelyek létünk igazi

arcának felvillanásai.